*УДК 330.34:330.352.3*
*JEL Classification D92, G23, O16, P45*

***Оксана Карпенко, д.е.н, проф.***
***(завідувач каф. менеджменту, публічного управління та адміністрування, Державний університет інфраструктури та технологій)***
***ORCID ID 0000-0003-2943-1982***
***Тетяна Семенчук, к.е.н, доц.***
***(доцент каф. менеджменту, публічного управління та адміністрування, Державний університет інфраструктури та технологій)***
***ORCID ID 0000-0001-7834-1655***
***Олександра Прокопенко***
***(студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти, група МОА-1411, Державний університет інфраструктури та технологій)***

# КРАУДФАНДИНГ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

***Краудфандинг – залучення коштів на реалізацію проекта від багатьох фізичних осіб. Проекти можуть мати соціальний, комерційний, політичний характер тощо. Суб'єктами краудфандингу є донори та реципієнти.***

***Виділяють п'ять базових видів краудфандингу: благодійна модель; модель нефінансової винагороди; модель попереднього замовлення; модель залучення боргового капіталу; модель залучення акціонерного капіталу.***

***Для розміщення та просування проекту в інтернеті використовується спеціалізований сервіс – краудфандингова платформа. Краудфандингові платформи містять дані про автора проекту, суму і строки проекту, його опис, наявність винагород, презентація у формі відео тощо. У платформу інтегровані платіжні системи залежно від конкретного сервісу.***

***Найпопулярнішими зарубіжними краудфандинговими платформами є: Kickstarter (США), Indiegogo (США), Crowdfunding International (Нідерланди).***

***В Україні зараз активно розвиваються краудфандингові платформи, орієнтовані на місцевий ринок. В Україні можна виділити три основні типи краудфандингу: благодійний краудфандинг, краудфандинг, спрямований на розвиток громади, краудфандингові платформи з нефінансовою винагородою.***

***Про певні успіхи в просуванні краудфандингу в Україні свідчать проекти, для реалізації яких у 2018 році залучено більше $ 2 млн (проекти Feel VR, Ugears, Verum 1, Enjoy The Wood, Pix, Caster Wheels, Legends of Signum: Battle for Vallor, Wyrex, Hushme, Pleatpack, Klips 2, Picolor, Wumba, Adventur 3.0, UniColor).***

***У статті розглянуто поняття, історію та види краудфандингу, надано характеристики найбільш успішних краудфандингових зарубіжних та***

***© Карпенко О. О., Семенчук Т. Б., Прокопенко О. О., 2019***

***українських платформ, вивчено сучасний стан та можливості широкого застосування краудфандингових платформ як інструмента фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні.***

***Ключові слова:*** *краудфандинг, краудфандингові платформи, стартап.*

**Постановка проблеми.** Краудфандинг в Україні перебуває на початковій стадії. Тому значний інтерес викликає вивчення зарубіжного досвіду та власних здобутків з питання краудфандингу з точки зору можливостей застосування краудфандингових платформ як інструмента фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності та проектів у соціальній, комерційній, культурній, творчій, політичній та інших сферах.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** В останні роки в літературі з'явився цілий ряд публікацій, де розглянуто феномен краудфандингу, його значення, переваги тощо. Деякі аспекти теорії і практики, пов'язані з визначенням можливостей і основних характеристик краудфандингу, вивчали як зарубіжні вчені: Агравал А., Каталіні К., Гольдфарб А. [3], Мастерс Т. [4], Бредфорд С. [7], Прайв Т. [9], Басов І., Рязанцева Ю. [11], так і вітчизняні дослідники: Єлісєєва Л. [1], Рибачук Х. [16]. Але стрімкий розвиток економіки України актуалізує більш глибоке дослідження зарубіжного та власного досвіду краудфандингу з метою подальшого його запровадження в Україні.

**Метою статті** є вивчення сучасного стану та можливостей широкого застосування краудфандингових платформ як інструмента фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні.

**Викладення основного матеріалу дослідження.** Краудфандинг – залучення коштів на реалізацію проекта від багатьох фізичних осіб. У перекладі з англійської (crowd – натовп, funding – фінансування) це поняття означає «народне фінансування». Проекти можуть мати соціальний, комерційний, політичний характер тощо. Суб'єктами краудфандингу є донори та реципієнти. Донори (бекери) для реалізації проекту можуть здійснювати пожертви або надання нефінансової (подарунок, попереднє замовлення продукту) чи фінансової (акції, роялті, повернення коштіві з відсотком) винагороди [1].

Краудфандинг має довгу історію, яку можна проілюструвати декількома прикладами.

Так, протягом декількох століть автори та видавці публікували проекти книг, і якщо значна кількість абонентів сигналізує про свою готовність придбати книгу після її виходу, тоді книга буде написана і опублікована. Бізнес-модель підписки не є точно краудфандингом, оскільки фактичний потік грошей починається тільки з приходу продукту. Але через список абонентів є можливість створити довіру серед інвесторів, необхідну для публікації. Військові облігації теоретично є формою краудфандингу за часи воєнних конфліктів. Кооперативний рух XIX-XX ст., особливо в сільських районах Західної Європи та Північної Америки, є найбільш показовим прикладом. Тут створювались групи або громади, що базуються на спільних інтересах, об'єднуючи підписані кошти для розробки нових концепцій, продуктів і засобів розподілу та виробництва. У 1885 році, коли урядові джерела не змогли забезпечити фінансування для створення монументальної бази для Статуї Свободи, газета організувала кампанію і залучила пожертвування від 160 000 донорів [2].

У мистецьких та музичних спільнотах з'явився Інтернет-краудфандинг [3]. Цікаво, що у 1997 році фанати підписалися на весь тур британської рок-групи Marillion по США, зібравши 60 000 дол. Згодом музиканти використовували цей метод для фінансування своїх студійних альбомів [4].

У 2002 році кампанія «FreeBlender» стала попередником програмного краудфандингу. Громадою було зібрано 100 000 євро, пропонуючи інвесторам додаткові переваги. Акція була спрямована на те, щоб створити програмне забезпечення комп'ютерної графіки Blender 3D [5-6].

Виділяють [7] п'ять базових видів краудфандингу:

1) благодійна модель;
2) модель нефінансової винагороди;
3) модель попереднього замовлення;
4) модель залучення боргового капіталу;
5) модель залучення акціонерного капіталу.

Для розміщення та просування проекту в інтернеті використовується спеціалізований сервіс – краудфандингова платформа. Краудфандингові платформи містять дані про автора проекту, суму і строки проекту, його опис, наявність винагород, презентація у формі відео тощо. У платформу інтегровані платіжні системи залежно від от конкретного сервісу.

Кожна особа, яка є учасником ініціативи краудфандингу, виступає як агент пропонування, вибираючи і просуваючи проекти, в які вони вірять. Іноді вони відіграють роль донорів, орієнтованих на надання допомоги у соціальних проектах. У деяких випадках вони стають акціонерами і сприяють розвитку та зростанню пропозиції. Індивідууми поширюють інформацію про проекти, які вони підтримують у своїх онлайн-спільнотах, генеруючи подальшу підтримку (промоутери). Мотивація до участі споживачів пов'язана з відчуттям принаймні часткової відповідальності за успіх ініціативи (прагнення до патронажу), прагнення бути частиною комунальної соціальної ініціативи (прагнення до соціальної участі), прагнення виплати внесків (прагнення до інвестицій) [8].

Людина, яка бере участь в ініціативах краудфандингу, виявляє такі риси, як: інноваційна спрямованість, яка стимулює прагнення до нових способів взаємодії з фірмами та іншими споживачами; соціальна ідентифікація зі змістом, причиною або проектом, обраним для фінансування, що викликає бажання бути частиною ініціативи; монетарна експлуатація, яка мотивує особу до участі, очікуючи виграш [8, 9].

Для успіху проекту необхідне максимальне залучення людей. Для цього потрібно не лише зареєструватися та вибрати схему фінансування, а й провести масштабну маркетингову кампанію, заручитися довірою й підтримкою багатьох користувачів краудфандингової платформи через соціальні мережі, засоби масової інформації тощо [1].

Платформи краудфандингу мотивовані для отримання доходу шляхом залучення цікавих проектів і щедрих фінансистів. У 2012 році у світі діяло більше 450 платформ краудфандингу. У 2010 році в усьому світі за допомогою веб-сайтів з краудфандингу було зібрано 89 мільйонів доларів США, у 2011 році – 1,47 мільярди доларів та у 2012 році – 2,66 мільярди доларів. Прогнозується, що у 2025 році збори досягнуть 1 трильйона доларів США [10].

Приклади успішного використання краудфандингу у Європі наведено у табл. 1.

*Таблиця 1*. **Приклади успішного використання краудфандингу у Європі**

| Країна | Використання краудфандингу |
|---|---|
| Швейцарія | У Швейцарії на кінець 2015 р. функціонували 30 краудфандингових платформ. Їх кількість зросла до 40 у квітні 2016р. і до 50 – у квітні 2017 р. Всього за 7 років у Швейцарії через краудфандинг було зібрано 193,8 млн швейцарських франків. У 2016 р. більше 100 000 осіб підтримали краудфандингові проекти. У сегменті reward-based було профінансовано 1338 кампаній із запущених 2042 (65,5%) |
| Австрія | В Австрії за 2015 р. шість австрійських платформ краудінвестінгу зібрали 8,1 млн євро. На квітень 2017р. в Австрії поряд з міжнародними Kickstarter, IngieGoGo тощо зареєстровані 20 краудфандингових платформ. Деякі з плафторми функціонують виключно в межах Австрії (1000 × 1000, Dagobertinvest, Fundraizer), інші намагаються вийти на ринок Німеччини, Швейцарії (HomeRocket, primeCrowd). У деяких австрійських банків є власні краудфандингові платформи. У банку BAWAG P.S.K. платформа «Esgeht!», у RaiffeisenlandesbankVorarlberg – платформа MiteinanderVorarlberg). |
| Велика Британія | У Великій Британії станом на грудень 2017 р. функціонували 65 платформ. 40% платформ – мультиваріантні і представляють різні види краудфандингу. Краудінвестінг доступний на 31% платформ. Найбільша кількість платформ орієнтовані на бізнес-фінансування (60% майданчиків). У 2017 р. найбільш значного успіху домігся цифровий банк Monzo, що зібрав 2,5 млн фунтів стерлінгів від 6500 інвесторів через краудінвестінгову кампанію. Другий за популярністю сектор – громадські блага (37% платформ) - вони вирішують ряд проблем від відновлення будівель до політичних кампаній. Далі слідує сектор мистецтва і творчості (22% платформ). 15% платформ підтримують інші галузі 2 фінансування іпотечних житлових кредитів, область нерухомості в цілому. |

*Джерело:* складено за [11]

Найпопулярнішими зарубіжними краудфандинговими платформами є:

– Kickstarter, США, яка відкрита для прихильників з багатьох країн, серед яких США, Велика Британія, Канада, Австралія, Нова Зеландія, Нідерланди, Данія, Ірландія, Норвегія, Швеція, Іспанія, Франція, Німеччина, Австрія, Італія, Бельгія, Люксембург, Швейцарія та Мексика. Kickstarter застосовує плату у розмірі 5% від загальної суми залучених коштів Їх процесор обробки платежів застосовує додаткову плату в розмірі 3-5%. На відміну від багатьох форумів з фандрайзингу або інвестицій, Kickstarter не претендує на право власності на проекти та роботу, яку вони здійснюють. Веб-сторінки проектів, запущених на сайті, постійно архівуються і доступні для громадськості. Після завершення фінансування проекти не можна редагувати або видаляти з сайту [12]. Один із найуспішніших проектів Kickstarter – продукт Pebble (наручний гаджет). На реалізацію цього проекту було зібрано 10266845 доларів США, а загальна кількість пожертвувань склала 68928

доларів США. Нині відомі щонайменше три інноваційні проекти, запропоновані українцями, які отримали визнання на Kickstarter: Jollylook, Senstone, RollSpin [13].

– Indiegogo, США, пропонує прямий прийом платежів по кредитних картах через власний портал. Проекти, що вже фінансуються, також використовують Indiegogo, щоб створити рекламу або знайти дистриб'юторів. Найбільш успішними проектами Indiegogo стали смартфон UbuntuEdge (понад 13 млн. дол), вулик FlowHive (11,32 млн. дол.), розумний шолом Skully (2,8 млн. дол.), сімейний робот Jibo (2,3 млн. дол.) [14].

– CrowdfundingInternational, Нідерланди – платформа, що стрімко розвивається в усьому світі. В 2016 році на форумі краудфандинг-платформ у Парижі отримала перше місце. У більш, ніж 160 країнах понад 35000 людей сьогодні мають можливість отримати дотації на свої бізнес-проекти, потреби або мрію. Серед інших переваг: легкі умови участі, 100 % дотацій спонсорів йдуть на підтримку вибраного проекту, широкі межі цілей збору коштів [15].

На сьогодні українці мають можливість представляти власні стартапи на іноземних майданчиках та долучатися до фінансування чужих проектів. Так, лише протягом 2014 р. понад 1 тис. осіб з України профінансувала проекти на 259 тис. дол. Можна стверджувати, що проблеми довіри та мотивації є ключовими у розвитку краудфандингових платформ в Україні [1].

В Україні зараз активно розвиваються краудфандингові платформи, орієнтовані на місцевий ринок. Вони популяризуються і застосовуються в різних громадських нішах від чисто комерційних до культурних, творчих, соціальних та інноваційних.

В Україні можна виділити три основні типи краудфандингу [16]:

1) Благодійний краудфандинг (charity-givingcrowdfunding, який за межами України зазвичай називається donation-basedcrowdfunding) здійснює збір коштів для адресної допомоги або на термінові, найчастіше індивідуальні, потреби. Серед прикладів благодійного краудфандингу – збір коштів на медичне лікування конкретної особи або довгостроковий медичний догляд, реставрацію пошкодженого будинку або оплату за навчання в університеті. Кілька благодійних краудфандингових платформ, в тому числі org.ua і People's Project, були засновані після Євромайдану, інші ж, в тому числі Українська біржа благодійності (УББ) і Пігулки існували ще до 2014 року.

2) Краудфандинг, спрямований на розвиток громади (community-enhancingcrowdfunding) використовує філантропію для підвищення ефективності громади і популяризації цінностей відкритого суспільства, які ширші, ніж отримання безпосередньої вигоди авторами проекту та жертводавцями. Це проекти спрямовані на розвиток міста та інфраструктури, обмін інформацією або освітні проекти, суспільне мовлення тощо. Краудфандингові платформи в Україні, спрямовані на розвиток громад, включають Спільнокошт, Моє місто (проекти з розвитку Одеси), GoFundEd (нову платформу для освітніх проектів) тощо.

Спільнокошт – це платформа для проектів розвитку громад у сфері урбаністики, мистецтва, медіа, прав людини, технологій і освіти. Спільнокошт, заснований в 2012 році на основі платформи соціальних інновацій «BigggIdea» і підтриманий Pact у рамках проекту UNITER, став однією з перших і найвідоміших українських краудфандигнових платформ соціальних інновацій і проектів розвитку громад. Переломним моментом в історії українського краудфандингу можна вважати фандрайзингову кампанію «Громадського телебачення», яка зібрала 1 мільйон гривень. Спільнокошт популяризує розвиток культури благодійності, при якій

благодійник піклується про якісне виконання проекту, оскільки автор проекту звітує про витрачені кошти (так звана стратегічна філантропія) [16].

GoFundEd – це нова краудфандинговая платформа для освітніх проектів, яка дає можливість учителям збирати кошти на свої інноваційні шкільні проекти, спрямовані на розвиток найважливіших навичок у школярів. Станом на січень 2017 року ця платформа провела 20 успішних кампаній і зібрала понад 300 000 гривень.

НВО «Тепле місто» запропонувала зовсім іншу модель краудфандингу, вже випробувану в Івано-Франківську. Ініціатива спрямована на залучення 500 інвесторів для відкриття в Києві ресторану, 80% прибутку від якого піде на фінансування соціальних ініціатив, які сприятимуть розвитку міста Києва.

3) Краудфандингові платформи з нефінансовою винагородою (rewards-basedcrowdfunding) на зразок Kickstarter, які пропонують жертводавцям опцію попереднього замовлення, а авторам проектів - фінансування стартапів, в Україні ще тільки розвиваються. Однак українці активно використовують можливості міжнародних платформ такого типу, зокрема Kickstarter, який пропонує використання своїх технічних рішень в усьому світі і розширення клієнтської бази для вироблених в Україні бізнес-продуктів. Вітчизняним прикладом такої платформи є українська платформа краудпаблішингу Komubook. В обмін на кошти, пожертвувані на видання книги, жертводавці отримують свій екземпляр.

Платформа Na-Starte також ґрунтується на ідеї групової покупки як способу фінансування інноваційних підприємницьких ідей. Платформа вже отримала рекордний результат – 3,7 мільйона гривень (124% від заявленої суми збору) на зйомки фільму Георгія Делієва «Одеський підкидьок». Зараз Na-Starte активно співпрацює з авторами, які вчаться правильно використовувати краудфандингові платформи, та спонсорами, які своєю діяльністю повинні не лише підтримувати певні проекти, а й сприяти підвищенню довіри до українського краудфандингу в цілому [17].

Про певні успіхи в просуванні краудфандингу в Україні свідчать проекти, для реалізації яких у 2018 році залучено більше $ 2 млн (табл. 2).

*Таблиця 2*. **Найуспішніші українські проекти 2018 року на краудфандингових платформах**

| Проект | Характеристика | Зібрана сума/ кількість бекерів |
|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 |
| Feel VR | Команда стартапа працює над ігровим кермом і педалями. Головна особливість пристроїв - використання технології DirectDrive. Завдяки їй кермо стає більш чуйним і точним. В інтерв'ю для AIN.UA команда стартапу приводила кілька причин такого успіху: по-перше – це гідний продукт, по-друге – грамотне просування і нарешті – ретельна робота з аудиторією. | $500000/ 904 |

*Продовження табл. 2*

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Ugears | У 2018 році українська компанія Ugears, яка виробляє 3D-пазли з дерева, провела відразу дві успішні кампанії на Kickstarter. Обидва рази проект збирав кошти на нові колекції конструкторів: в перший раз – на 11 моделей з різними механізмами (млин, паровоз, вантажівка і так далі), а в другий – на пристрої для настільних ігор (холдер для гральних карт, вежа для кидання костей тощо). | $187000/ 1375<br><br>$275000/ 3911 |
| Verum 1 | Verum 1 – навушники харківського інженера Романа Ландика. Він позиціонує їх як пристрій для аудіофілів: замість динаміка в Verum1 використовується магнітна плівка, завдяки чому навушники точніше відтворюють сигнал. | $185600/547 |
| Enjoy The Wood | Перший продукт – це модульна настінна карта з дерева. Вона продається в шести кольорах і трьох розмірах, додатково до неї можна докупити металеві кнопки в формі літачків, щоб відзначати відвідані країни.<br>Друга колекція виробів – це карти найбільших міст світу, також виконані з дерева. Серед варіантів – мегаполіси Північної, Південної Америки і Європи. Є також карти дев'яти українських міст, в тому числі Києва, Львова, Одеси і Харкова. | $108000/ 655<br><br>$56600/ 409 |
| Pix | Творці Pix створили рюкзак, передню сторону якого можна змінювати під свій смак – виводити картинки і анімації, які виглядають в стилі піксельної графіки. У комплекті з Pix йде контролер для велосипедів, який виводить поворотники на передню сторону рюкзака. За словами творців, це повинно підвищити безпеку його власників на дорозі. | $150400/ 597 |
| Caster Wheels | Цього року український стартап Stealtho вперше вийшов на Kickstarter з колесами для офісних стільців CasterWheels. CasterWheels вирішують відразу кілька проблем в офісах: роблять пересування на стільцях зручнішим і збільшують їх строк експлуатації. Головне, що ці колеса не дряпають ламінат, плитку, а також можуть переїжджати через розташовані на підлозі кабелі і не шкодити їм. | $138600/ 2170 |
| Legends of Signum: Battle for Vallor | Харків'яни з SignumGame в цьому році успішно зібрали гроші на Kickstarter на виробництво настільної гри LegendsofSignum: BattleforVallor. Гравці командують загонами солдатів, будують і розвивають міста, наймають персонажів, користуються магією і тактичними хитрощами. Серед переваг гри творці виділяють її продуману стратегію і різноманітність юнітів. | $109200/ 432 |

*Продовження табл. 2*

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Wyrex | Wyrex – бездротова зарядка, яка може заряджати чотири пристрої одночасно: два смартфони (на iOS і Android), AppleWatch і навушники AirPods. | $92100/ 864 |
| Hushme | Цього разу проект вибрав не традиційні Kickstarter і Indiegogo, а японський сервіс CAMPFIRE. Стартап виробляє однойменну гарнітуру, яка робить розмови користувачів нечутними для оточуючих. У команді відзначали, що вибрали саме цей майданчик через великий попит серед жителів Азії. | $80000/ 363 |
| Pleatpack | Головна перевага рюкзака Pleatpack – можливість збільшити обсяг з 6 літрів до 26,7. Серед інших особливостей творці виділяють вшиті магніти, які захищають від крадіжки, а також тканина з водовідштовхувальним просоченням. | $64300/ 605 |
| Klips2 | Цього року українці, які створюють магнітні органайзери, запустили кампанію на Kickstarter для другої версії свого продукту. Klips 2 – універсальні магніти, які дозволяють тримати в порядку дроти, документи і багато інших речей. Їх друга версія отримала новий дизайн і конструкцію; команда також додала в комплект металеву панель, яка примагнічує органайзери. | $48500/ 937 |
| Picolor | Picolor – комплект з фломастера і міксера, який вміє змішувати більше мільйона різних кольорів. Користувач вибирає колір у спеціальному додатку, а міксер змішує концентрат, щоб отримати необхідний відтінок. Потім ця рідина заливається в фломастер - її можна змішати з білою гуашшю, аквареллю або, наприклад, гель-лаком. Творці стверджують, що Picolor буде корисний для досвідчених художників і початківців, а також для представників будь-яких творчих професій. | $40200/ 310 |
| Wumba | Українська компанія ToysLab в цьому році провела успішну Kickstarter-кампанію для дитячих іграшок Wumba. Це набір з п’яти дерев’яних виробів з магнітною основою. Іграшки складаються з трьох деталей, які можна комбінувати між собою. У ToysLab відзначають, що Wumba повністю безпечні для дітей і навіть мають відповідну американську і європейську сертифікацію. | $37800/ 391 |

*Закінчення табл. 2*

| 1 | 2 | 3 |
|---|---|---|
| Adventur 3.0 | Один з підрозділів української компанії MRF Engineering у цьому році запустив кампанію для збору коштів на Adventur 3.0 – титанову «кредитну карту» для виживання. Від кредитної картки в цьому пристрої залишилася лише форма, решта – це багатофункціональний інструмент для життя в диких умовах. З Adventur 3.0 можна зробити лезо, ніж і сокиру; з його допомогою також можна ловити рибу, розпалювати багаття, відкривати пляшки, бляшані банки тощо. | $37800/ 559 |
| UniColor | Українець Олексій Тищенко вивів на платформу Indiegogo пристрій, покликаний урізноманітнити фотографічні шедеври любителів Instagram і професійних фотографів. Це мобільна LED-лампа, яка може виступати незвичайним підсвічувачем для фотозйомки в нічний і сутінковий час. | $34500/ 198 |

*Джерело:* складено за [18]

**Висновки та пропозиції**. Вивчення зарубіжного досвіду та власних здобутків з питання краудфандингу вказує на ефективність цього інструменту для реалізації важливих проектів для сучасної України. Дослідження показали готовність українців до благодійності заради прогресивних перетворень в економіці, політиці, соціальній, культурній, творчій та всіх інших сферах, які дозволять наблизити країну до стандартів інноваційного суспільства. Головне, благодійники повинні жертвувати кошти свідомо, чітко розуміючи цілі певної краудфандингової кампанії, а віддаючи свої кошти, мати можливість контролювати хід виконання проекту. У свою чергу, автори краудфандингових кампаній усіма доступними методами повинні здійснювати популяризацію проекту на краудфандинговій платформі та залучати максимально можливе коло благодійників.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Єлісєєва Л. В. Краудфандинг в Україні: проблеми та перспективи в контексті зарубіжного досвіду. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 23(1). С. 8-11.

2. The Statue of Liberty and America's crowdfunding pioneer. BBC Online. April 24, 2013. RetrievedApril 28, 2013. URL: https://www.bbc.com/news/magazine-21932675

3. Agrawal Ajay; Catalini Christian; Goldfarb Avi (June 2013).Some Simple Economics of Crowdfunding. NBER Working Paper No. 19133. doi:10.3386/w19133. URL: https://www.nber.org/papers/w19133.pdf

4. Masters Tim (November 5, 2011). BBC News – Marillion 'understood where the internet was going early on. Bbc.co.uk. Retrieved September 3, 2013. URL: https://www.chicagotribune.com/news/ct-xpm-1997-09-23-9709230071-story.html

5. Blender Foundation Launches Campaign to Open Blender Source on Linux today (July 22, 2002). URL: https://www.linuxtoday.com/infrastructure/20020722012260SBZCY

6. Foundation, Blender. "FAQ". blender.org. Archived from the original on January 3, 2019. Retrieved 2019-01-03. URL: https://www.blender.org/support/faq/

7. Bradford C. Steven, Crowdfunding and the Federal Securities Laws (March 9, 2012). Columbia Business Law Review, Vol. 2012, No. 1, 2012. URL:http://ssrn.com/abstract=1916184.

8. Crowdfunding: Transforming Customers Into Investors Through Innovative Service Platforms (PDF). Retrieved February 7, 2013. URL: https://books.google.com.ua/books?id=C1wFCwAAQBAJ&pg=PA609&lpg=PA609&dq=us+patent+7885887&redir_esc=y&hl=ru#v=onepage&q=ArtistShare&f=false

9. Prive Tanya (November 6, 2012). Navigating The Sea Of Crowdfunding. Forbes. Retrieved November 13, 2012. URL: https://www.forbes.com/sites/tanyaprive/2012/11/06/inside-the-jobs-act-equity-crowdfunding-2/#58d4d07f4b2e

10. The Rise of Crowdfunding. October 28, 2015, My Private Banking Research. URL: http://www.cutterassociates.com/insight/Cutter_Wealth_Announcement.cfm

11. Басов И., Рязанцева Ю. Краудфандинг: тренд глобального масштаба. URL: https://www.plusworld.ru/daily/tehnologii/kraudfanding-trend-globalnogo-masshtaba-2/

12. Creators – Frequently Asked Questions (FAQ). Kickstarter.com. RetrievedFebruary 13, 2015. URL: https://www.kickstarter.com/help/fees

13. Kickstarter URL: https://www. kickstarter.com/press?ref=hello

14. Why is PayPal no longer available for my campaign? Indiegogo Help Center. Retrieved 19 June 2018. URL: https://support.indiegogo.com/hc/en-us/articles/115001131088-Why-is-PayPal-no-longer-available-for-my-campaign/

15. Crowdfunding International. URL: https://www.crowdfundinginternational.eu/

16. Рибачук Х. З миру по нитці: Показники і тенденції українського краудфандингу. URL: https://https://voxukraine.org/uk/z-miru-po-nittsi-ua/

17. Как собрать 3,7 млн гривен на украинском краудфадинге. URL: https://ain.ua/2017/10/03/kak-sobrat-37-mln-griven-na-ukrainskom-kraudfandinge/

18. В 2018 году украинцы собрали на краудфандинге больше $2 млн. Вот 15 самых успешных проектов. URL: https://ain.ua/2018/12/18/kraudfanding-ukrainy-2018/

## REFERENCES

1. Yelisieieva, L. V. (2017), Kraudfandynh v Ukraini: problemy ta perspektyvy v konteksti zarubizhnoho dosvidu. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia : Ekonomika i menedzhment. no. 23(1), pp. 8-11.

2. The Statue of Liberty and America's crowdfunding pioneer. BBC Online. April 24, 2013. Retrieved April 28, 2013. URL: https://www.bbc.com/news/magazine-21932675

3. Agrawal Ajay; Catalini Christian; Goldfarb Avi (June 2013).Some Simple Economics of Crowdfunding. NBER Working Paper No. 19133. doi:10.3386/w19133. URL: https://www.nber.org/papers/w19133.pdf

4. Masters Tim (November 5, 2011). BBC News – Marillion 'understood where the internet was going early on. Bbc.co.uk. Retrieved September 3, 2013. URL: https://www.chicagotribune.com/news/ct-xpm-1997-09-23-9709230071-story.html

5. Blender Foundation Launches Campaign to Open Blender Source on Linux today (July 22, 2002). URL: https://www.linuxtoday.com/infrastructure/2002072201226OSBZCY

6. Foundation, Blender. "FAQ". blender.org. Archived from the original on January 3, 2019. Retrieved 2019-01-03. URL: https://www.blender.org/support/faq/

7. Bradford C. Steven, Crowdfunding and the Federal Securities Laws (March 9,2012). Columbia Business Law Review, Vol. 2012, No. 1, 2012. URL:http://ssrn.com/abstract=1916184.

8. Crowdfunding: Transforming Customers Into Investors Through Innovative Service Platforms (PDF). Retrieved February 7, 2013. URL: https://books.google.com.ua/books?id=C1wFCwAAQBAJ&pg=PA609&lpg=PA609&dq=us+patent+7885887&redir_esc=y&hl=ru#v=onepage&q=ArtistShare&f=false

9. Prive Tanya (November 6, 2012). Navigating The Sea Of Crowdfunding. Forbes. Retrieved November 13, 2012. URL: https://www.forbes.com/sites/tanyaprive/2012/11/06/inside-the-jobs-act-equity-crowdfunding-2/#58d4d07f4b2e

10. The Rise of Crowdfunding. October 28, 2015, My Private Banking Research. URL: http://www.cutterassociates.com/insight/Cutter_Wealth_Announcement.cfm

11. Басов И., Рязанцева Ю. Краудфандинг: тренд глобального масштаба. URL: https://www.plusworld.ru/daily/tehnologii/kraudfanding-trend-globalnogo-masshtaba-2/

12. Creators – Frequently Asked Questions (FAQ). Kickstarter.com. RetrievedFebruary 13, 2015. URL: https://www.kickstarter.com/help/fees

13. Kickstarter URL: https://www. kickstarter.com/press?ref=hello

14. Why is PayPal no longer available for my campaign? Indiegogo Help Center. Retrieved 19 June 2018. URL: https://support.indiegogo.com/hc/en-us/articles/115001131088-Why-is-PayPal-no-longer-available-for-my-campaign/

15. Crowdfunding International. URL: https://www.crowdfundinginternational.eu/

16. Rybachuk, Kh. Z myru po nyttsi: Pokaznyky i tendentsii ukrainskoho kraudfandynhu. URL: https://https://voxukraine.org/uk/z-miru-po-nittsi-ua/

17. Kak sobrat 3.7 mln griven na ukrainskom kraudfadinge. URL: https://ain.ua/2017/10/03/kak-sobrat-37-mln-griven-na-ukrainskom-kraudfandinge/

18. V 2018 godu ukraintsy sobrali na kraudfandinge bolshe $2 mln. Vot 15 samykh uspeshnykh proyektov. URL: https://ain.ua/2018/12/18/kraudfanding-ukrainy-2018/

***Оксана Карпенко, д.э.н, проф.***
***(заведующая каф. менеджмента, публичного управления и администрирования, Государственный университет инфраструктуры и технологий)***
***Татьяна Семенчук, к.э.н, доц.***
***(доцент каф. менеджмента, публичного управления и администрирования, Государственный университет инфраструктуры и технологий)***
***Александра Прокопенко***
***(студентка второго (магистерского) уровня высшего образования, группа МОА-1411, Государственный университет инфраструктуры и технологий)***

## КРАУДФАНДИНГ В МИРЕ И В УКРАИНЕ

***Краудфандинг – привлечение средств на реализацию проекта от многих физических лиц. Проекты могут иметь социальный, коммерческий, политический характер и т.д. Субъектами краудфандинга есть доноры и реципиенты.***

***Выделяют пять базовых видов краудфандинга: благотворительная модель; модель нефинансового вознаграждения; модель предварительного заказа; модель привлечения долгового капитала; модель привлечения акционерного капитала.***

***Для размещения и продвижения проекта в интернете используется специализированный сервис - краудфандинговая платформа. Краудфандинговые платформы содержат данные об авторе проекта, сумму и сроки проекта, его описание, наличие наград, презентацию в форме видео и т.д. В платформу интегрированы платежные системы в зависимости от конкретного сервиса.***

***Самыми популярными зарубежными краудфандинговыми платформами являются: Kickstarter (США), Indiegogo (США), Crowdfunding International (Нидерланды).***

***В Украине сейчас активно развиваются краудфандинговые платформы, ориентированные на местный рынок. В Украине можно выделить три основных типа краудфандинга: благотворительный краудфандинг, краудфандинг, направленный на развитие общества, краудфандинговые платформы с нефинансовым вознаграждением.***

***Об определенных успехах в продвижении краудфандинга в Украине свидетельствуют проекты, для реализации которых в 2018 году было привлечено более $ 2 млн (проекты Feel VR, Ugears, Verum 1, Enjoy The Wood,***

***Pix, Caster Wheels, Legends of Signum: Battle for Vallor, Wyrex , Hushme, Pleatpack, Klips 2, Picolor, Wumba, Adventur 3.0, UniColor).***

***В статье рассмотрены понятие, история и виды краудфандинга, предоставлены характеристики наиболее успешных краудфандинговых зарубежных и украинских платформ, изучены современное состояние и возможности широкого применения краудфандинговых платформ как инструмента финансирования инновационно-инвестиционной деятельности в Украине.***

***Ключевые слова****: краудфандинг, краудфандинговые платформы, стартап.*

***Oksana Karpenko, Doctor of Sciences in Economics, Professor***
***(Head of Management and Public Administration Department, State University of Infrastructure and Technologies)***
***SemenchukTetiana, Candidate of Sciences in Economics, Associate Professor***
***(AssociateProfessor of Management and Public Administration Department, State University of Infrastructure and Technologies)***
***Oleksandra Prokopenko***
***(applicant of the second (master's) level of higher education, group MOA-1411, State University of Infrastructure and Technologies)***

## CROWDFUNDING IN THE WORLD AND IN UKRAINE

***Crowdfunding is raising funds for the project from many individuals. Projects can be social, commercial, political, etc. Crowdfunding entities have donors and recipients.***

***There are five basic types of crowdfunding: a charity model; non-financial reward model; pre-order model; model of attracting debt capital; equity raising model.***

***To host and promote the project on the Internet, a specialized service is used - the crowdfunding platform. Crowdfunding platforms contain data about the author of the project, the amount and timing of the project, its description, the presence of awards, presentation in the form of videos, etc. Payment systems are integrated into the platform depending on the specific service.***

***The most popular overseas crowdfunding platforms are: Kickstarter (USA), Indiegogo (USA), Crowdfunding International (Netherlands).***

***In Ukraine, crowdfunding platforms focused on the local market are actively developing. In Ukraine, there are three main types of crowdfunding: charitable crowdfunding, crowdfunding, aimed at the development of society, crowdfunding platform with non-financial remuneration.***

***Certain success in promoting crowdfunding in Ukraine is evidenced by projects for which more than $ 2 million were raised in 2018 (projects Feel VR, Ugears, Verum 1, Enjoy The Wood, Pix, Caster Wheels, Legends of Signum: Battle for Vallor, Wyrex , Hushme, Pleatpack, Klips 2, Picolor, Wumba, Adventur 3.0, UniColor).***

***In the article the concept, history and types of crowdfunding are discussed, the characteristics of the most successful crowdfunding foreign and Ukrainian platforms are provided, the current state and opportunities for the widespread use of crowdfunding platforms as a tool for financing innovative and investment activities in Ukraine are explored.***

***Keywords****: crowdfunding, crowdfunding platforms, startup.*